

J E L E N K O R.

97. szám.

Pest, szombat december 3.

1836.

Magyarország (kinevezés; Tolna megye új tisztikara; Maria-Anna gőzhajó; Pest városi tisztipótlék; abauj megyei színészet-gyámolítás; a pesti tudományegyetem növendékei száma; nemz. muzeum; tud. társaság; juh-statistika; Balog Mihály †; Portugália) az 1820ki alkotmány-visszaállítás körülményes részletei.) **Spanyolország** (a cortesgyűlés vitái 's munkálatai; a M. Chronicle kifakadása Rodil, Alaix 's lord Ranelagh ellen.) **Anglia** (O'Connelléért országazerte gyászmisék; az orangistaság mozgadoz; pénzügyi fordulatok.) **Francoiaország.** (X Károlyérti gyász; Polignac hg; 's a t.) **Schweiz.** **Belgium.** **Németország** (berlini táborzás;) **Oroszország** (katonasági számcsoökkentés 's a t.) **Amerika.** **Gabonair.** **Penzkelet.** **Duna izáll.** **Lotteria.**

M A G Y A R O R S Z Á G.

Fiume nov. 21kén. A' fiumei kir. kormányzó, a' keblében megürült iktatóságra ugyan keblebeli fizetéses concept. practicans Kolgyári Császár Ferenczet méltóztatott kinevezni.

Tolna vgyében nov. 28. m. Eszterházy Károly gr. főispáni helytartó ur elnöksége alatt tisztújító szék tartatván, első alispánna Magyary-Kossa Sámuel, 2ikká Jobaházi Döry Gábor uu. köz felkiáltással 's egyesült akarattal választattak meg. Sztankoványi Sztankovány Imre rendszerinti fő, Maguri Augusz Antal tiszt. fő és 1ső al; Barbacsy László 2ik aljegyzökké; továbbá becsületbeli aljegyzökké gr. Eszterházy Antal; Hegyessy János; Bezerédi Bezerédj Kristóf, Bonyhádi Perczel Gyula, Csapó Ágoston, ForsterKároly's Király-DarócziDaróczyIgnác uu. nevezettek; levéltári lajstromzó, egyszersmind tisztel. jegyzővé Lengyel János; fő adószedővé Jobaházi Döry Rajmund Károly; al adószedővé Tassi Becz Gábor; számvevővé Elek Ferencz; tiszt. fő ügyésszé Forster Benedek; tiszt. tiszt. fő ügyésszé Daróczy Sándor; alügyésszé Moravchik András; tiszt. tiszt. al ügyésszék pedig Jobaházi Döry Friderik, Barbacsy Elek 's Egerer József uu. Völgységi járás fő szolgabirája Bonyhádi Perczel Imre; al Papi Visolyi Eduard; esküttei Lipovszky György 's Bogyay Vincze; Dombóvári járás fő szolgabirája Jobaházi Döry Sándor; al Szalay György; esküttei: Czuppon György 's Huszár Pál. — Simontornyai járás fő szolgabirája Bonyhádi Perczel Mórész; al Fördös István; esküttei: Grabarics János és Bene Ferencz; végre a' Földvári járás fő szolgabirája Berecz Mihály; al király-Daróczy Daróczy János, és Hajós György; esküttei Bertalan József, Parragh József 's Tóthváradjai Kornis László uu. mindnyájan felkiáltással, kivévén a' földvári járás fő szolgabiráját, ki szótöbbséggel, választattak el. Havas Ignác rendszerinti fő és Krenmüller Károly tiszt. főorvosok; Benyovszky Károly várkapitány; Németh József, Moldoványi József katonai 's Miskolczy János útibiztosok hivatalukban tovább is megerősítettvén, a' 3ik katonai biztosságra Simigh József nevezeték, a' többi hivatal meghagyatott. Tahy Ádám tisztel. fő, Angyal István, Salamon Sándor és Velics István tisztel. al szolgabirakká, Morocz Károly és Egerer Pál tisztel. esküttekké nevezetettek. A' tisztujítás kívánatos rendben ment végbe 3 és 1/2 óra alatt.

A' portorei hajó-gyáron építettett gőzhajó Anna-Maria, mellynek tengerbe bocsátásáról annak idejében az érd. Közönséget tudósítottuk, minekutána tökéletesen fölkészülve folyó novemb. 13ikán próbautját a' flanicus öbölben megtette, 's azt tegnap Portoréból kiindulva, maga után egy - P e n i c e - t (kisebb hadi hajó, örhajó) vonva ismételte 's a' fiumei partokon megállapodott, ugyan tegnap-estve 11 óra tájban utját Polába 's onnan Velenzében megkezdte. — Számos néző lepe el tegnap tengerpartunkat 's harmadik próbautján, mellyet csakugyan tegnap délutáni 8 óra tájban Ossero és Veglia szigetek felé kanyarodva, Martinschicának visszatérve tett, mintegy háromszázra menő utast von magára. Kőszénnel tüzel, mellyet az isztriai közel kőbányákból szállítottak Portoréba számára. —

Oct. 3 's 4kén, elkezdett, azután fölfüggesztett 's nov. 19kén végzett tisztválasztásában sz. k. Pest városának még e' következők járultak a' már octoberben közölt tisztikarhoz; tanácsi főjegyző: Goni-czy Ferencz; törvényszéki; Kanicsér János; tanácsi aljegyző: Neymayer Tivadar; törvényszéki; Lechner Károly és Brunner József; tiszt. fő-ügyvéd: Zombory Bazil; al Szabó Gergely és Hochecker József; irnoktiszt. kiadó: Bártay Andor; pénztári segéd; Muzsik János; segéd-irnok; Lehner Ignác; napdíjas Crettier Rudolf, a' többi tisztviselő megerősített hivatalában.

Ns Abauj megye oct. 3ik 's köv. napjain tartott közgyűlésekor, a' megyei színészetre ügyelő választottság beadá hivatalos jelentését, mellyből kitetszik, hogy a' pártfogása alatti intézet pénztárába mult 1835 dec. 4ditől f. 1836 sept. végeig készpénzül 4149 ft. 's 26 kr jött. Örömmel tapasztalák a' megye Rendei, hogy az intézet költségei, bár a' segélyül járó somma 2500 forinról 3 ezerre emeltetvén 500 ftal szaporított, az intézet javára tett 's három évre biztosított ajánlatokból még is kitelnek. Azon nemes ajánlatok, mellyek 1836ki majus elsője óta történtek, egyszerre kifizetett 705 fra p. p. és évenként fizetendő 904 fr. 50 kr. pengőre mennek; melly sommához Kassa városa járul évenként 100 ftal, Eötvös Ignác főispán ur 120 ft., Semsey Lajos 100 ft. Dessewfy József gr. 100 fr., Szulyovssky Menyhart táblabíró 100 fr. 's a' t. — Szeml.

A' pesti m. tud. egyetemenél 1824 elején 1552re megy a' tanulók összes száma; kik közül 1076 római hitű, 5 egyes-görög, 96 nem egy. görög; 94 ágost. 108 helvet. vallásu, és 173 izraelita. Theológiát tanul. 73; törvényt 201; orvosi tu-

dományt 795; bölcselkedést 480. Különösen 280 seborvos, 59 gyógyszerész; 48 bába; 34 baromorvos; — 59 földmérő.

S. Ujhely. A' szenvedő emberiség ápolása 's az e' végetti adakozás előmozdítása miatt, a' folyó év sept. 16 napján a' s. ujhelyi Casino által megyeházunk teremében a' helybeli kórház javára adott táncmulatságból, 's a' szépnem részéről ajánlott disz munkák jövedelméből 1207 fr. 45 kr. v. cz. tiszta haszon adatott által az említett intézet gyarapítására. —

A' nemz. magyar Muzeum következő gyarapodásokat nyert: I) Ó es. kir. fhgsége lenséges Nádorunk méltóztatott a' Vidra gözmu által mult nyáron a' Dunából az Ó-budai Dunaág fenekéről kihúzott régiségeket megküldeni u. m. egy finom ezüstből készült kis emberkezet fölemelt mutató-ujjal, kétségkívül egy római lovas ezred zászlójának felsőbb részét. A' fölemelt 's előre mutató uj a' katonákat arra emlékezteté, hogy az ellenség előtt előre mozdulniok, nem hátrálniok kell. Továbbá egy finom ezüstből 2 1/2 hüvelyknyi magas mellképét Merkur-nak, faragása nagy mesterre mutat. E' fölött kiégetett agyagból készült emberi fejeket; egy ezüst csemetyű töredékét; sokféle rozsa által megronsolt vas-maradványokat, u. m. kardokat, kengyeleket, kulcsokat 's a' t. egy vízeső részét két darabban, hat darab cserép korszót, kilenc nagyobb cserép kancsót; tíz római és középkori ezüst pénzét; harminckét darab római és középkori réz pénzt; egy cserép emberi szobrot; két darab, óskori világból származó Mammuth vagy Mastodon esontot; két kővé vált darabfát; két darab szarvas szarvat, több darab különféle cserép edényt; nyolczvan négy darab különféle nagyságú 's formájú római lámpát; két kizifrázott téglát; kisebb mindennemű téglából 83 darabot, nagyobb téglát két darabot. — Hszor Gerencsér János sz. kir. Szeged városa tanácsnoka 's mult országgyűlési követe 1) egy rövid görbe kardot, nyele feher esontbul készült, a' kard vasán nemely rozsa által megemésztett betükön kívül jól olvashatni még: Petrus Alemannus Rex Hungariae; 2) egy igen hosszú régi hegyes tört; 3) egy több fogású kézivet; 4) egy régi vas sarkantyút. — III Linczy Károly hítes földmérő Bánságból több középkori ezüst és réz pénzt. — IV) Bertina órnagyné szül. Lehoczky Johanna asszony hagyományából egy aranybul szép izléssel 's drága rubint-kövekkel ékesülve készült angyalképet.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG két hónapi szünet után nov. 21kén tartott kis gyűléssel kezdé meg academiái új évét. A' titkok bemutatá ez alkalommal a' szünetnapok alatt a' társaság' költségein készült több nyomtatványt, u. m. Chelius' sebészsege' 16 —, az Eredeti Játékszín' XIII. kötetét; valamint a' társaság' használatára készült, 's 1837re szóló névkönyvet, mellyet ez évre Nagy Károly rendes tag astronomiai kalendáriummal bővített. Több levelezés-elintézése után négy rendbeli, nyomtatás végett beküldött kézirat bocsátatott bírálat alá, mellyek közt egy nyelvtudományi, kettő szépliteraturai 's egy historiai. E' gyűlésben következő ajándékok nyújtattak be az academia' gyűjteményei számára: 1. A' könyvtárba az illető szerzők egyszersmind academiái tagok által: a) Természettudomány, Tscherner után Bugát, 1ső köt. b) Klio, 3d. év. Szilágyi Ferenczöl. c) sz. László király' historija Podhradzky Józseftől, d) Erdélyi Hiradó, Nemzeti Társalkodó 's vasárnapi újság 1835re, 's Arithmetica Méhes Sámueltól. e) A' Megváltó, tanító költemény Egyed Antaltól. f) A' jó lelki pásztor, Nagy Jánostól. g) Beszéd sz. István felett; Szalay Imrétől. Ugyan a' könyvtárba külsők által: a) Jónás József pécsi prof. b. Szepessy Ignác püspök' bibliáját 2 kötetben. b) Tatai András kecskeméti prof. tiszta Mathesise' két kötetét. c) Dersik János apát; Sermo dum r. univ. bissecularememoriam natalium suorum celebraret. d) György József: a' természeti testek lépésenkénti kifejlődésökről. e) Kis Károly kapitány 's akad. tag, Mongrovius' lengyel-német szótárát; f) Gasparics Kilit, Ruchietl Mihály 's Kopecky Ferencz több rendbeli régibb munkákat, valamint Török József kismartoni tiszt, 28 darab többnyire spanyol könyvet, mellyek közt Calderonnak egy régi, igen gazdag kiadása. 3. A' kéziratárba gr. Teleki József elnök Szirmay Ádám uti naplója' másolatát (1711 — 1717) küldé be. 4. A' pénzgyűjteményt Ruchietl Mihály 1., Dobosy Malachias 's, Kállay István 22 darabbal nevelték, melly utólsók közt tizenöt darab magyar ezüst pénz.

Folyó évi nov. 24kén hunyt el N. Kőrösön Balog Mihály prof, tanítási pályája 28dik évében. Illy hosszas idő alatt a' köz haszonra 's műveltség-terjesztésre sükkerral vala munkás e' csinosulásra olly igen képes 's bővített új tanító intézete (athenaeum) által olly buzgón törekvő városban. Özvegye, magzati, tanítványi 's baráti méltó fájdalommal kísérek az érdemest sirjába.

Szegnián a' só-árnoki hivatal Tintor Bódog halálával megürült. (k. kam. tud.)

Juh-statistika: Több külföldi lap Eszterházy hg birkaszámát három millióra tevő 's évenkénti gyapju-mennyiségét 40 — 50 ezer mázsára. Csaplovics ur azonban így adja elő valódi számát mind Eszterházy hg mind egyéb nagyobb dynastáink juhhasznatának; t. i. Eszterházy herezeg, 220 ezer darab birka 's évenként 4 ezer mázsa gyapju; Károlyi Isván, Lajos 's György prof testvérek birkaszáma 75 ezer, gyapjumennyisége 1500

mázsa; Széchenyi Lajos, Pál és István testvér gr. 75 ezer birka 's gyapju 1500 mázsa; Festetics László gr. 60 ezer birka, 1200 mázsa gyapju; Batthyány hg szintannyi; Károly főhg 50 ezer birka, ezer mázsa gyapju; Grassalkovics hg szintannyi; Eszterházy József, Mihály és Károly gr. 40 ezer birka, 800 mázsa gyapju; Batthyány Gusztáv és Kázmér gr. szintannyi; Hunyady gr. 30 ezer birka, 500 mázsa gyapju; Nádor főhg szintannyi, 's a' t.

PORTUGÁLIA.

Az 1822ki alkotmány diadalmát megelőző történetekről pótlólag így értesítnek Lissabonból: Az udvar párthivei rimánkodva kérték a' gyakran könyűkre fakadó királynét: nyujtán hosszabbra a' népi alkudozást, hogy a' nemzetország a' folytonos szolgálatot megünvén, önkényleg engedjen. Ostromlák azon javaslattal is: kérje az angol tengeri katonaság egyenes közbenjáró hatalmát; de ő vonakodott ezt cselekedni. Mostani első miniszterével Sa da Bandeirával tartott utolsó beszélgetésekor mindenképp maga részére akarát ezt hódítani; de Bandeira tántoríthatlan volt; őszintén kijelenté, hogy soha nem hagyandja el a' népet, melly benne olly határtalan bizodalmat helyez. Mikor ezután a' nemzetországhoz visszatért, ő fölsége tanácsosai a' legnagyobb rémülésbe 's zavarodásba estek, mellyet a' királynénak azon parancsa, tetőpontjára emelt, mi szerint kocsiját előjartni rendelé lissaboni palotájába visszatérő szándékkal. Még egyszer megkísérték a' királyné elszántságát ingadozóvá tenni; de midőn az nem sikerült, nyakra főre szaladtak a' kir. kastélyból 's angol hajókra menekvének. A' megszököttek között van Palmella 's Terceira hg, Silva Carvalho, gr. Villareal, baro Rendulle, Gomez de Castro, Gonzalvez de Miranda 's ő atyasa Marcos a' lacedaemoni érsek 's a' királyné gyóntatópapja. Másképp viselte magát egy nemzetorségi tiszt, ki a' nagy tömegtől elpártolván, az udvar híveihez csatlakozott. Ez ugyanis, megtudván a' királyné határozatát, kivont fegyverét a' falhoz támasztva mellének szögzé, 's e' fölszólalás közben: „Nem akarok illy gyalázatot megérni; nem akarok még egyszer kibujdosni,“ keresztül döfte magát. A' braganzai hgné az egész idő alatt jelen volt Belem palotában, 's csüggedve szólt a' méltatlan bánásról, mellyet mostoha leányának (d. Mariának) tapasztalnia kelle. Ferdinand hg. igen nyugtalanzkodott a' királyné ellen tolult nehézségek miatt; külsőleg azonban aggodalmatlannak mutatkozott. Néha néha csipős szavakban tört ki alkotmányos párt elleni indulata, így p. o. midőn a' palotába visszatért alkotmányos párti belminisiter Manoel da Silva Passost illy kérdéssel támogta meg: „No 's Passos király ur, mit csinálnak alattvalóji Lissabonban?“ Az angol és francia hajóhad vezére Gage és Hugon, nem különben lord Howard de Walden angol 's az előtti éjjel megérkezett új francia követ Bois-le-Comte, folyvást jelen voltak a' tanácskozásokban. Az angol követ éjjel a' palota padlatán halt. Midőn W. Gage angol hajóvezér Hugontul a' francia tengeri katonaság együttmunkálkodását kérte, azt válaszolá ez neki: parancsában az foglaltatik, védelmezze a' királynét 's a' francia alattvalókat, nem pedig, hogy katonaságot szállítson szárazra. A' királyné délutáni 5 órakor tért vissza Belemből Necessidades palotájába, Lissabonba; nem sokára utána jött a' hozzá hív csapat, melly a' Belem kastély előtt örködött. Ez egy véres jelenet adott alkalmat. A' városi örkatonaság ugyanis, melly az alkotmányért buzgott, üdvölvést intézett az előtte elvonuló csapatra, d. ollyant hogy általa 32 legény terült földre ebből. A' nemzetorségnek egyik zászlóalja épen jókor érkezett oda, hogy minden további vérontást meggátoljon. Az idegen hajókra menekvő udvari férjfiakra nézve a' Nacional irószobájában tartott gyűlés azon utasítást adá az engesztelődés rendszabályit sürgetve ajánló belminisiternek Passosnak: bírná őket visszatérésre. Sokra nézve sikerült is ez; Palmella és Terceira hg, Jose de Silva Carvalho, előbbi pénzügyminisiter, és Macejo marq. azonban hajthatlanok voltak, 's a' londoni portugál követhöz sürgönyöket vivő Paiva Pereira de Silva urral f. h. 15kén Falmouthba meg is érkeztek.

Ugyan e' történeteket kiegészítőleg így ír f. h. 8rul a' győzödelmes párti Nacional Lissabonból: „Már oct. 24ke óta voltak jelenségei, hogy az ellenzandulési párt megérettnek tartá koholt alkotmánybuktató terveit. A' részére hajlott sajtók majd egészen tartaléktalan szóltak e' tárgyul; az idegen ügyvivők cselszövényei napról napra jobban előtűntek, 's köztudomásra jutott a' diplomata test egyik tagjának azon állítása, hogy az ellenzandulás csupán 500 emberrel is létesíthető. Mennyire csatlakozott ő 's vele hiszékeny társai: megmutatá a' következés. Itt azután elmondja a' történeteket, a' mondott lap mint már közöltük, illy hozzá tétellel: 4. reggel azon' hir terjedt Lissabonban, hogy a' királyné Belemben fogva tartatik, mire a' fővárosiak nyomban szabadítási kérészövegetek is tőnek. Kitűdődván a' hir alaptalansága, 's megérkezővén Lissabonba Luna és Jose Maria de Sousa uu. a' királyné azon nyilatkozatával, hogy a' népnek illy elszánt ragaszkodásáról az 1822ki alkotmányhoz előbb meggyőződve nem volt, most azonban, miután ezt látja, hajló az egyezkedésre: Passos Manoel és Sousa Saraivát választák a' királyné biztosival egyezkedésre. Időközben egy biztosságot neveztek ki, az ügyvezetésre. E' biztosság a' sergek főparancsnokságát Sa da Bandeirára, a' nemzetorségét pedig Soares Caldeirára ruházta. Mihelyt Passos Manoel és Saraiva Belembe érkeztek: tüstint egyezke-

désbe bocsátkoztak Saldanha marq. Palmella hg 's Trigoaso kir. biztosokkal, kiknek föltételeit el nem fogadhatván, a' népnek akarták azokat megjelenteni, de szándékjuk miatt nem csak ocmányságokkal illeték őket, hanem Terceira és Saldanha milder igyekezte mellett is alig kerülheték ki az ellenök szórt fenyegetések nem valószínűsítését. E' hir következtében megszabadításukra akart sietni a' nemzetország Belembe; de megnyugtató az Passos egy levele, mellyben rövid idő mulvai visszatérést ígére 's a' csend föntartásáért esdeklelt. Visszatérvén a' népbiztosak: az őrsereg zászlós parancsnokival 's előbbkelő polgárokkal tanácsot tartának a' királyné által előterjesztett föltételek iránt; 's a' végzés ez lön: 1) hivassék össze tüstint a' cortesgyűlés, melly változtatásokat ugyan tehessen az 1822ki alkotmányon 's az 1826ki chartán, de e' változtatások a' septemberi esküvel ne ellenkezessenek; 2) a' kormány tettei sept. 10ke óta igazoltassanak; 3) hogy más, a' nemzet bizodalmaival dicsekhető, ministerium alakíttassék; 4) a' portugálok kívánsága az, hogy a' köz szabadság, a' korona előjogai 's a' királység méltósága megőriztesse-nek A' pairekrül nem tettek említést; mert a' pairkamra ellenkezik az alkotmányra tett esküvel. Mint főnebb mondottuk: a' királyné elfogadta e' föltételeket.

SPANYOLORSZÁG.

A' cortesgyűlési hadbiztosság munkálati vizsgálatáról követezők a' madridi nov. 9rul irt közlemények: A' f. h. 6ki ülésben kezdék meg a' rettegetésen alapuló hadbiztossági javaslatok vizsgálatát. Gomez Acebo első kelt ki ellenök, 's hosszú de lelkes előadásában mind azon rendszabályt törvényelleninek, alkotmánydöntő, zsarnoki 's haszontalannak nyilatkozatá. Olozaga (mint biztossági tag) védé azokat. Gyámolítá őt ebben Caballero. Azután az igazságminisiter szólalt meg 's kinyilatkozatá, hogy a' kormány egyetértésben kíván a' biztossággal maradni az egész vitakozás folytában. A' polgárháboru azért áradott el, ugymond, annyira, mert a' vétkesek büntetlenül maradtak, 's irántok ál-szánakozással, káros kimélettel viseltettünk. Hogy most a' spanyol ítélőszékek becsületét föntartsuk, a' szokott törvényhatósági körre szükség őket korlátoznunk, 's külön bíróságokat rendelnünk, kikre a' szokatlan rendszabályok végrehajtását biznunk lehessen. Noha rosszul illik egy igazságminisiterhez nyilatkozatni, hogy nekünk lázadási segédcsereket szükségesegek, mert mi lázadásban élünk; én mégis azt nyilatkozatom. A' körülmények hatalma kinszerít minden mellékes tekintetet félre tenni, 's az illy erőszakos eszközök szükségét nyilván megvallani. Azonban jelenleg is azt kell már követelnem, hogy a' külön ítélőszékek biráit ne a' fegyverzési junták, hanem a' kormány nevezze. Természetes pedig, hogy e' férjfiaknak párt embereinek kell lenni; mert egész Spanyolország két pártból áll, a' szabadságébul t. i. és törvényszerűségébul, vagyis Izabellaé 's a' nemzetébul és ismét a' lázadókébul, kik Carlos zászlóji alatt a' társas képesek fölbomlásáért harcolnak. — Azután a' belminisiter szól a' javaslatok elfogadása mellett, és szokott indulatoskodással azt állítá, hogy a' szabadelműek és carlosiak közt nem lehet engesztelődés; mert ha ezek kezét nyujtanának is, csak azért történnék, hogy azok mellébe gyilkot döfhesse. Azután némelly a' francia zendülés idejében közhasználatúkká lett mondásokat idézett, 's többi közt azt állítá, hogy a' carlospártiak javainak a' honfiak részire ajándékozása nem elkobzás, mint azt némellyek nevezék, mert, ugymond, az némileg kártalanítás volt, 's legmagyobb igaztalanságnak vallá, a' szabadság ellenségire nézve is követni akarni az egyenes illetőség szabályit. Erre bevégzettnek nyilatkozaték az indítványok általános megvitátása, 's a' 7ki ülésben már annak egyes cikkeire mentek által. Az egész indítvány 7 cikkéből áll. (L. Jelenkorunk 95ik számát.) Ezek elsője azt javasolja, legyen szabad a' kormány a' nemzetorségébul olly személyeket kitesztetni, kik iránt teljé bizodalma nincs. Cabrera de Navares ügyekezett megmutatni e' rendszabály képtelen és káros létét, melly csak arra szolgálna, hogy a' kilököttek nyilván carlospártiakká bélyegeztessenek 's így törvényen kívül helyeztesse. Sancho (a' ministerium szónoka) védé e' cikket. Almonacid csupán azon kifogást tevő: a' gyanusak kizárását nem a' kormányra, hanem a' tartományi választottságokra kellene bizni. Ezt az igazságminisiter ellenzé, mert ugymond, a' végrehajtó hatalom a' kormányt illeti. Alcorifa még bírsággal 's kinszerített munkával is büntetendőnek követele a' kilököttet. Alcon ellenben általán kárhözható 's elvetendőnek vitatá a' cikkelyt, már csak siker-eszközölés tekintetéből is, mert, ugymond, a' gyanust igen nehéz kipuhatolni; a' valóban vétkest pedig nem csak a' nemzetorség soraiból, hanem a' társaságébul is ki kellene zárni. Caballero ennek megczafolásában fáradozott, 's nem sikeretlenül, mert a' cikket elfogadák. A' 2dik 's 3dik pont szinte helybenhagyást nyere. Mind ennél nyomosb 's általánosb hatásu a' 4dik, melly szórol szóra így hangzik: A' törvényhozói biztosság nyomban alkossön törvényt, mellynélfogva alkotmányunk ellenségei a' követezők alapelvek szerint itéltethessenek meg: 1) Halálos büntetést szenvedjen mind az, ki valamiképp az áruló d. Carlos ügyének előmozdításához járul; ki a' lázadókkal híreket közöl; ki bármilly segedelmet nyujt, vagy nekik valamiképp kedvez. 2) Minden tartományi fővárosban egy ítélőszék állíttassék, kizárólag pörök vizsgálatára; 's tagjait az illető fegyverzési junták nevezzék. 3) Minden folyamba vett ügyet el kell végezni 14 nap alatt. 4) Az ítélet végrehajtása

nyomban eszközöltessék, és semmi fölébbitelnek helye ne legyen."

A' M. Chronicle árulónak bélyegzi Rodil; mert ő — ugymond — előre tudta Almadent ostromát, mint ez Argamasillában költ sürgönyeiből kitetszik. Flinterhez a' rendíthetlen várparancsnokhoz intézett utasítása csupán két napi védelemre szólította ezt, miután minden esetre föl leend mentve az ostrom alul. Almadent ostromlák, 's tartotta magát két napig; de mégsem oldoztaték föl, noha Rodil csak 12 leguanyira állott tetemes hadseregével. Ennek az lön következése, hogy a' carlosiak Almadent bevették 's kidúlták 's a' várparancsnok katonáival együtt fogságba jutott, Gomez pedig minden akadály nélkül olly helyzetbe tehető magát, honnan a' fővárost fenyegetheti. A' spanyol hadvezérnek ezen gyalázatos tettéhez hasonlót még a' hazaáruló Cordova pályáján sem lelhetni. Ha e' haza ostorán példát állítottak volna ollyasoknak megfélemlítésül, kik hasonló tettekre hajlók: sok vér 's pénz vala megkimélhetendő, melly az utolsó évben tékozlottott. Cordova nincs már Spanyolország hatáskörében; de igenis még Rodil. Példát kell tehát mutatni. Őt elbocsátni, 's más árulót iktatni helyébe: sem a' multakért elégtétel, sem a' jövődőségre nézve biztos védelem nem volna. A' nemzet életét, szabadságát 's vagyonát nem szabad büntetlenül föláldozni. A' józan szabadság minden barátja örvendé a' cortesnek kitüntetett azon készségén, hogy az igazgatóságot a' királyné kezeiben hagyja 's az 1812ki alkotmányt módosítani hajló. De ki csudálkozhatnék most, midőn azt mindűnen árulás környezi, ha a' cortes hadbiztonságát a' végrehajtó hatalomhoz nyulni látná, 's ha a' nemzet bizodalmatlansága az igazgató királyné jog-körét korlátozná? E' lépés sem váratlan nem lehetne, sem roszalható. Hisz az áruló hadvezéreknek egyenesen az látszik czélja lenni, hogy a' kormányt zendülési rendszabályokra kinszerítsék 's ez által roszhíbe keverjék, egyszersmind pedig a' lázangók elleni minden elhatározó csapástul visszatartóztassák, őket, kik Franciaországgal 's a' francia-spanyol felekezettel nyilvános szövetségben állnak. A' Journ. des Débats dorgálja a' cortes szónokokat, hogy illy zavaros helyzetben bizodalmatlanságot mutatnak, 's a' ministereket vádokkal nyugtalanítják. Mi ellenben nagyon csudálkoznánk, ha ezt nem cselekednék. A' francia publicista azt erősíti, hogy a' cortesgyűlésnek egész kötelessége fegyver- 's pénzszolgáltatásban 's a' hazafiságnak fenyték alatti tartásában áll. — De valljon mit használ fegyver és pénz olly férfiak kezében mint Rodil és Alaix, kik a' parancsnokságuk alatti 20 ezer emberrel meg nem tudják gátolni a' tőlök néhány leguanyira fekvő nevezetes városnak Gomez által 's pedig felényi erővel bevételét? Nem, koránsem fegyver, pénz vagy fenyték az, mi hiányzik. Példa kell, mint már mondtuk, nyilvános bűnhődés példája amaz árulókra, kiknek egyike a' másik után, évről évre, olly csúfosan adá el hazájá véréit és szabadságát, személye párfelekezeti érdeke miatt. Ugyanezen lap epésen feddi Ranelagh lordot, ki — az ő szavai szerint — elég szentelen vala, mint carlosi kém, Evans tábornok asztalánál vendégként megjelenni, 's magát az angol segédsereggel megisméretetni; egyszersmind pedig azt mondja, hogy a' milly bizonyos az, hogy ő lord viscount Ranelagh: olly bizonyos, hogy az első sorszredbeli katona, bármilly tisztségi legyen is az, vezér vagy dobos, kockázhatni fogja életét, csak hogy ő méltóságát attul megfoszthassa.

A N G L I A

Egész Irlandban gyászmiséket tartanak O'Connell hitveséért. — A' Standard azt közli Parisból, hogy Lajos Fülöp csalódott Orleans hg tervében, mert ez az idős Bourbon ággal kíván házassági egységre lépni.

Ugy látszik, Irlandban nem csak szelleme folyvást él az orangismusnak, hanem még valóságos orangista páholyok is léteznek; névszerint Corkban fenáll egy, melly nem rég me-rez volt nyilván hirdetni gyűlést is. — November 15dikén az irlandi nagy nemzeti egyesület ismét gyűlést tartott Dublinban. — Ez uttal O'Connell, beléptekor harsány kiáltással üdvözöltetett. — Hosszu de igen hathatós beszédében azon lépéseket adá elő, mellyeket az egyesületnek még a' parlament megnyitása előtt tennie kell. Ezek közé tartozik: 1.) Hogy, mivel czélja az egyesületnek, törvényes és alkotmányos eszközök által a' tizedkérdés végső 's az irlandi népet megnyugtató elintézését, ugy szinte a' hatóságok teljes kijavittását eszközölni; azonnal olly rendszabályokhoz szükség nyulni, mellyeknél fogva mindjárt a' parlament-megnyitáskor az első ülésre a' lehetőségig számos kérelem gyűjtessék e'végett; 2.) Hogy a' biztosság e'végre azonnal felszólítást készítsen a' kigúnyolt 's megsértett irlandi néphez, ugy szinte javaslatokat kérelmekre; 3.) Hogy a' mostani kormány Irland teljes bizodalmatát birja, és hogy gyöngé a' nyelv a' csudálkozást és hálát Mulgrave lord férfias, igazságos és részrehajlatlan igazgatásaért kifejezni; 4.) Hogy e' körülmények közt az irlandi nép képviselőjének szent kötelessége a' parlamentben, ő fölsége ministereit minden alkalommal támogatni, hol azt a' politikai elvek egyenes megsértése nélkül tehetni. — Az irlandi földművelési bank (alapított 1834ben) fizetéseit megszüntette, azaz, megbukott. Ez eseményt már rég várták, mert e' bank, kész alapjaihoz képest tömérdek jegyet bocsátott ki. E' bankkal egyúttal más 24 fiókbank bukik meg a' vidéken, 's hogy valamely veszélyes fordulás ne történjék, kénytelen lesz az angol bank közbejárulni.

Ezt meg is teheti anélkül, hogy kész pénzéhez kelljen nyulnia, mint-hogy az angol és irlandi korona-üggyvédek kifejezett véleményénél fogvást az angol bank jegyei az egész egyesült országban törvényes keletűek. — Azon angol tisztek, kik Evans sergében a' spanyol királyné mellett a' félszigeten harcolnak, ismét ujra engedelmet kaptak a' királytól tovább maradhatásra. — Evans tábornok baráti azt hiszik, hogy a' parlament-megnyitásra bizonyosan el fog jöni; de Londonban csak rövid ideig mulatand, mert a' legközelebbi táborozást éjszaki Spanyolországban csak a' jövő tavaszon kezdeni el. — Sir R. Peel a' glasgowi egyetem lord rectorának választott meg. —

A' nagy rettegés a' dublini pénzvásáron némelly tekintetben onnan eredt, mert nov. 7én hirtelen azon hir terjedt, hogy az úgy nevezett földművelési (részvényekre alapított) bank Irlandban, nemképes többé fizetni, mire azonnal számos jegybirtokos megjelent a' banknál, 's kész pénzt kívánt a' birtokában levő jegyekért. Ámbár a' közönség által másnap is szintazon módon ostromoltatott, a' bankigazgatók még is szerencsések voltak az Intézet hitelét fentartani. Legutólsó hírek szerint úgy látszik, az aggódás már csilapulni kezd; azonban nov. 7én 's 8án valamennyi dublini bankot, még a' nemzetit sem véve ki, mellynek hegyében O'Connell áll, folyvást ostromolták kész pénzért a' bankjegyek visszaadása mellett. A' Courier, sőt valamennyi jól értesített angol lap szerint e' fordulás minden erőszakos kifejlés nélkül fog elmúlni. Ugyancsak a' Courier hosszú cikkelyt közöl a' pénzfordulásról, mellyben vigyázatra inti a' kereskedőséget, — mivel minden legcsekélyebb lökés veszélyt vonhatna maga után. Az angol bankok 's a' pénzfordulás most még a' politikai vitákat is elnémitja. A' londoni bank az által, hogy discontóját fölemelte, az amerikai kereskedést Angliával majd egyszerre ketté vágta. E' tekintetben egy ujyorki lap következő megjegyzéseket tesz: „Az angol bank az által, hogy az amerikai kereskedést megnehezítette, olly jelt adott, mellyet figyelem nélkül nem hagyhatni. Meggyőződött felőle, hogy mintegy nyolcz londoni ház a' közbenjáró Anglia és az egyesült státusok között. Az egyedárosság ezen neme igazán nem férhet meg a' józan kereskedési politika rendszerével. A' bank veszélyesnek találta e' nyolcz ház váltóit elfogadni; de ha a' bank félt, mikép bizhassanak az amerikaiak e' házakra annyi tömérdek portékát, mellyekre e' váltók vonattak? Nagy szabálytalanság lenne, ha Amerika, melly természetében szabad most, kénytelen volna portékáit csupánnyolcz londoni ház kezeibe letenni.“ Ezen lap levelezője javaslatot tesz azután, mikép lehetne legjobban segíteni e' dolgon, 's abban állapodik meg, hogy az angol banknak egyenes összekötésbe kell jönie az egyesült státusokéval, 's nekik kölcsönösen kellene váltókat egymásra utalniok, 's így a' két ország közt a' csere-kereskedés kiegyenlítését eszközölniök. A' cikkely vége fontos, 's így szól: „A' fenlétező arany és ezüst nem elég forgáscsőzközül, a' két nagy kereskedő státus közt; az ércpénzi alap nem áll többé egyenes arányban a' mostani természetléssel, 's még kevesbé azon öregbüléssel, melly naponkint hozzájárul.“ Szóval, a' fenlevő arany és ezüst sem azon tömérdek kész terméket, mellyet az emberiség már jelenleg is létre hoz, sem azt, mellyet létre hozni képes, ki nem fizetheti. —

A' M. Post beszéli, mikép Eszterházy herczeg egy hónap mulva egészen 's végkép elfogja hagyni Angliát, de előbb látogatásokat tennd a' vidékeken. —

Cobbett William, mint tudva van, igen szegényül 's ronsolt vagyoni állapotban holt meg, fíját a' hátra levő haszonbérért üldözik 's a' tőle elfoglalt tárgyak közt többen kívül az ismeretes Paine Tamás tetemei is találatnak, mellyeket Cobbett (az atya) Amerikából hozott magával! Így valaha Sheridan holtestét is lefoglalák hitelezőji 's el nem lehetete mindaddig temetni, míg baráti az adósságokat meg nem fizették. — A' spanyol, de különösen a' portugáli állapotok nagy zavarban tartják az angol ministeriumot. Mondják Palmerston lord maga is attól tart, hogy a' félszigeten az alkotmányos elv is veszélyben fog mar. —

F R A N C Z I A O R S Z Á G

A' Moniteur 's a' Charte de 1830 mindeddig hallgattak X Károly haláláról. — A' ministerek összegyűltek tanácsot tartani azon kérdésről: valljon a' királyi család öltön é gyászt, vagy ne? 's azt határozták, hogy ez ne történjék. De novemb. 17ről érkezett legujabb tudósítások szerint azon hiedelem terjedt el a' fővárosban, hogy az udvar hat hónapra csakugyan gyászt öltend X Károlyért, melly gyász félig feketében félig fehérben álland. A' Quotidienne azt mondja, ha hihetni szavának, hogy csak a' kir. család fog gyászt viselni a' rokonság miatt; a' kir. ház tisztsége nem fog gyászolni, mert ez csak akkor szokott történni, midőn valamely fejedelem halálát az illető udvarnál megbízott követ bejelenti. —

A' Temps nem rég kemény cikkelyt közölt, mellyben Napoleon Lajos hg szabadon bocsátatását törvénytelennek nyilvánítja. A' cikkely igen nagy zajt ütött a' hírlapi 's politikai világban, 's most annál nagyobb figyelmet von magára, mert azt állítják, hogy Dupin a' követ-kamrai elnök írta azt. — Carpentrasból Vaucluseben azon hir érkezett, hogy Thiers volt elsőministernek atyja meghalozott. —

Azt hiszik, Polignac hg nem sokáig fog Hamban maradni, mivel X Károly halála, ki magával viszi sírjába hűsége esküjét, mint vélik, meg fogja neki engedni, hogy a' Franciaországban

most fenálló statushatalmat elismérje. — Montebello hg francia követet Schweizből nem fogják visszahíni, hanem a' kamarák öszszeülésekor székfoglalásra idézik a' parlamentbe, 's ekkor ügyviselő fog helyébe kineveztetni, 's így csak később helye kipótoltatni. Úgy látszik, Montebello hg nem volt megelégtelve azon válasszal, mellyet a' szövetséggyűlés adott. —

Roussin admiral, francia követ Konstantinápolyban, 's Decazes hg megérkeztek Parisba. Talleyrand hg kit szinte várta oda, Valençait ugyan elhagyta, de nem Parisba, hanem Dinohgnéhoz ment Rochecôteba, hol mint hiszik december végeig maradand. — A' Gazette de France szerint Maroto spanyol carlista tábornok nov. 10én megszökött Toursból 's utban van már azóta Spanyolország felé. A' National szerint az Armand Carrel számára építendő emlékre már mindössze 14,074 frank gyűjtött össze. Az adakozók közt olvashatni Chateaubriand ur nevét is 100 frankkal. — A' Messenger következő eseményt beszél: A' párisi nemzeti őrség 5dik ezredéből bizonyos tisztet azon gyanúból, mintha valamely összeesküvésben részesült volna, el fogtak, de minthogy ellene semmit sem bizonyíthattak be, ismét szabadon bocsátottak. A' tiszt elégtételt kívánt a' hatóságoktól, 's midőn e' végett minden lépése haszontalan és sükeretlen volt, letette tiszti helyét. Csapatja új tiszt-választásra hivatott össze a' lelépett helyébe, azonban egyetlenegy ember sem jelent meg. — A' másodszori összehívásnak szinte az volt sükere, mire a' csapat valamennyi tiszte kilépett. Most már e'dolog miatt nyomozás van rendelve.

A' Messenger így szól a' legitimista lapokról: „La Mode, legitimista lap, melly eddig hetenként csak egyszer jelent meg, ezentul naponként fog. Ez magát Berry hgné lapjának nyilatkozatát, 's azt fen szóval és nyomtatásban mondja ki a' világnak. La Mode a' legitimisták közt az ifju pártnak leszen képviselője, melly hajlónak mutatkozik ugyan némelly újabb eszmét elfogadni, de csak azért, hogy később felhagyhasson azokkal. A' Gazette, melly körülbelül szintazon rendszerű, ez alatt különösen a' hit organuma fog maradni, 's egyúttal a' calholicismus és monarchismus lapja. A' La France a' régi royalista, 's az 1789ki párt, úgy szinte X Károly pártja emlékeztet, 's csöndes ohajtásit fogja tudatni. — Azt mondják, Báro Volland, katonai ügyelő, ki a' sérültek kormányzó marsaljával volt vitája által a' szállítási ügyben lett ismétretessé, e' tisztségéből valóban kitétetett, mi hihetőleg a' Moncey marsal által kívánt nyomozás következménye. — A' Moniteur nov. 15rül költ kir. rendeltést közöl, melly szerint a' kamarák dec. 27re hivatnak össze. — Afrikából a' constantinei táborozásról, noha megkezdék azt már, még sem érkeztek kielégítő részletes tudósítások. —

Azt beszélük, Entrevauxban két utazót fogtak el, kik közül egyiket d. Miguelnek tartják, a' másikat segédének. Úgy hiszik, Portugáliába szándékoztak surranni, hol migueli összeesküvés készül. —

S C H W E I Z.

A' genfi tó mellől nov. 17kén azt jelentik, hogy nov. 12e óta megszűnt a' francia ostromzár a' genfi és waadtlandi oldalon is, úgy hogy most Schweiz és Franciaország közt mindenütt szabad a' közlés. A' francia követ a' szövetséggyűlés tanácskozta közben, némi elégtelenséget mutatott ennek válaszjegyzési javaslatára iránt; ez okból csudálkoznak is, hogy a' francia kormány még is megelégtült e' válasszal.

B E L G I U M.

Brüsseltől nov. 15rül írják, hogy a' képviselő ház a' válassz-felírás iránti mind általános mind különös vitáját, már elégezte 's a' biztosság javaslatát csekély másítással egyhanguan elfogadta. A' királyné terhessége e' napokban hihetőleg hivatalosan ki fog hirdettetni. — A' pénzügyminister előadása igen kedvezőnek rajzolta az ország pénzügyi állapotját. A' status tetekest nyert már azon 30 milliónyi kölcsönnel is, melly igen kedvező föltételek alatt kötött. Azonban az 1837re javasolt kiadások felmulják az 1836kit, minthogy a' katonaság folyvást hadlábbon tartatik, míg Holland a' határszéleken fegyverben álland.

N É M E T O R S Z Á G.

Berlinből írják, hogy azon nagy katonai táborozásra, melly jövő eszt. Berlin mellett fog tartatni, fény-öregbitésül 4000 orosz is jövend az őrseregből, kik sz. Pétervárból Stettinen keresztül fognak megérkezni. A' czár, 's a' legjelesb orosz vezérek magok fogják ezen kiválogatott sereget vezérelni, 's így a' tavalyi kalischí látványt ujra ismétleni. Mondják, hogy a' híres kaukuzasi ezredet Berlinbe fogják parancsolni. Porosz részről három sereget jelenik meg e' fényes táborozáson 's összesen többre menendnek 50 ezer főnél. —

O R O S Z O R S Z Á G.

Az Allg. Ztg szerkesztősége nov. 12rül szóló levelet kapott Sz. Pétervárból, mellynek írója azt szándékozik elhívetni a' közönséggel, hogy Oroszországnak legkisebb, sőt épen semmi hódító szándéka nincsen. Az Ost. Beob. a' tárgy fontosságára miatt egész terjedelmében adja e' levelet; mi csak kivonatban közlendjük. A' föltett thema megmutatására azt hozza fel az író bizonyágul, hogy az orosz kormány, valamint eddig a' szárazföldi katonaság számát folyvást kevesíteni ügyekezett, 's valóban ke-

vesítette is azt, szintűgy most a' tengeri katonaságét is kezdi lejobb szállítani. — De hogy pusztá ne legyen állítása, kivonatot közöl azon rendeletről, melly e' számcsoökkentést a' tengeri hadnál parancsolja. — E' rendelet szerint a' számcsoökkentés azzal eszközöltetik, hogy határozatlan időre bocsátatnak haza katonák a' hajóhadból. — Meg kell azonban jegyezni, hogy ezen haza-bocsátásnak némelly föltételei vannak. — Például haza-bocsátásra csupán az tarthat számot, ki már húsz évig szolgált feddhetetlenül; a' ki pedig büntetés alá volt vetve, nem bocsátathatik el, hanem ha a' kitöltött büntetés-idő óta ismét húsz évet töltött volna feddhetetlen szolgálattal. Azonban e' húsz éves szolgálattal közül is elbocsátathatásra csupán azok számíthatnak, kik a' tengerészet cselekvő szolgálattában voltak, valamint a' mesteremberek, azok inasai, a' zászlótartók, altisztek, közlegények, 's azok, kik a' teherszállító 's gőzhajókon, tüzőrségeken, 's világítótoronyokon szolgálnak; a' többi tengeri katonának huszonkét eszt. szolgálattal kell betöltenie, 's ha az őrsapatnál szolgált, huszonöt évet. Valamely ütközetben megsebesített tengeri katonák, kik Anna-rend vitézei, az elbocsátást akármikor kívánhatják. Azon alrendiek, kik az elbocsátással élni nem akarnak, cselekvő szolgálattal a' tengerész-osztálynál 22 évig, a' többi hajóhad osztályánál 25 évig, 's általjában addig viselhetik, miglen erejük enged. Kitétetésül azonban arany vagy ezüst paszománt fognak a' gombok színéhez képest bal karjokon viselni. Ha öt évnél tovább szolgálnak, akkor kettős szövetű paszománt kapnak, 's másfélszer több fizetést a' többinél. Ha még tovább szolgálnak, e' fizetésök díjpótlásul életfogytig megmarad. Az illy elbocsátott katona az ország bármelly részében lakhatik. Január hónap van az illy elbocsátásokra meghatározva. E' rendelet úgy hangzik, mint ha azt mondaná: „oda ajándékozom a' lovat, de add meg árat.“ Azután pedig majd ellenkezőre 's a't. Az orosz kormány szükségesnek látta, hogy az 1812ki olly jeles történetekkel teljes korszakot emlékekkel dicsőítse, e' végre azt határozta, hogy nundazon helyen, hol valamely ütközet történt, a' hely jelentőségéhez 's az ütközet sükere fontosságához képest emlékjel állíttassék, pedig öntött vasból. E' helyek három osztályúak, 's azok nevei egyenként meg is említettnek. A' pénzügyminister már határt is tűzött a' versenyre a' művészek közt, hogy ki a' legjelesb tervet mutatandja be, az nyerendi az emlékéltétesítési engedelmet is. — A' kasani székesegyház, melly a' bold. szűznek van szentelve, legfensőbb parancs következtében új oltárt nyert tiszta ezüsből. Az ezüst tömeget a' doni kozákok ajánlották e' végre. A' négy oszlop, melly azt ékesíti, jóféle szibíriai jaspisból van, mellyeken az — egyik koronai gyár által tett munka, a' kövek értékén kívül 60 ezer rubelre becsülitik. Az egész oltár diszítvényei 's a' sanctuariumhoz (szentség-helyhez) vezető ajtó 88 pud, 's 36 font esüstöt foglal magában. A' szentek képeit honi művészek festidék. —

A M E R I K A.

A' M. Herald azt mondja, kutfő-idézés nélkül, hogy az indián háborut ismét végzettnek tekintik, 's valamennyi törzsök mind kiköltözö felben van, kivéven a' creek törzsök hadakozó férfait. Több mint 14 ezer rőt indián ment által nem rég a' Mississippin, mi a' már előre költöztekkel együtt 19 ezer főnyi. — Az angol disconto-fölemelés, legújabb ujjorki tudósításoknál fogva oct. 18ról, az amerikai pénzvásáron nagy zavart okozott, a' kész pénz igen megritkult, 's valamennyi amerikai pénzalap tetemesen csappant. A' pénzkelet Angliára 7 $\frac{1}{2}$ és 8 volt száztól. —

Az ujjorki törvényhozóság folhatalmazá a' községi tanácsot 86 millió dollarnyi kötelezvények kibocsátására, hogy a' tűzkármentő társaságokat fölsegítse, mellyek a' mult évi decemberben volt égések miatt, legtöbnyire hitelezőkkel együtt elpénzelenlültek.

Gabonaár Pest 's vidéki városink piaczin: pozs. mérője váltó gar.

	buzs	kétasz.	rozsa	örpa	zab	hukar	kolos
nov. 17én Ungvár	84-80	76-72	50-46	48-46	32-28	66-62	—
„ 18án Arad	93	72	70	50	46	80	—
„ 19én Pécs	80-70	69-55	50-45	55	35	75	—
„ 19én Baja	87-73	69-50	50	50	31	73	—
„ 19én Miskolcz	114-110	95-90	67-62	55-50	30-28	80-75	233
„ 20án N. Becaker.	93-80	70-60	—	50	45-40	70-60	—
„ 21én Debreczen	100-90	75-70	62-60	60	45-43	90-80	—
„ 24én Uj-Becse	100-90	85-75	—	50	43	80-65	—
„ 24én Mosony	124-75	57-43	52-48	48-40	39-34	88-64	—
„ 26án Szeged	80	70	60	55	50	80	120
„ 26án Komárom	77-75	70-62	46	46-43	—	78-76	90
„ 18án Temesvár	84-74	—	—	50	45	78	—
„ 21én Beszterczeh	105-90	—	68-60	59-54	32-29	—	—
„ 25én Pozsony	96-70	—	50-44	44-40	36-32	68-67	—
„ 25én Soprony	110-75	—	62-55	56-52	38-32	80-76	—
„ 25-n N. Szomb.	86-73	—	44-42	39-37	29-27	71-68	—
Dec. 2án Pest	106-86	80	55	50	40-36	96-86	—

Pénzkelet: Bécs: nov. 20kén: 5 pCtes statuköt. 03 7/16; 4 pCtes 98 21/32; 3 pCtes 73 5/8; 1821ki 100 fros kölcsön. 138 15/16; bécsvárosi 21/2 pCtes kötelezv. 65 27/32; a' köz. 'sm. kir. udv. kam. 2 pCtes kötel. 51.

Dunaviz állás: december 1jén 5' 10'' 6'' 2dik 7' 8'' 0'' 3dik 8' 0'' 6''.

Budai lotteria nov. 30kán: 54. 5. 46. 88. 55.

ATHENAEUM.**FIGYELMEZŐ**

Tudományok' és szépművészetek' tára. az egyetemes literatura' körében.

Hetenként
két szám,
két év.
Ára félévre
társával
helyben 4 ft.,
post. 4 ft 48 kr.
convp.Kiadó szerkesztők:
SCHEDER FERENCZ,
o. dr. és prof., m. tudós társasági titoknok;
VÖRÖSMARTY MIHÁLY,
h. ügyvéd, m. tudós társasági rendes tag.Hetenként
egy szám,
egy év.
Előfizethetni
a kiadó hivatal-
ban, minden
könyvtárosnál,
's a' kir.
postákon.

Szerkesztő társ:

BAJZA JÓZSEF,

h. ügyvéd, m. tudós társasági rendes tag.

PEST.**1857.**

Korunkat, akár a' tudományok' előbbme-
netelét, akár a' polgári viszonyok' fejlődé-
sét tekintjük: a' haladás' sebessége bélyeg-
zi, 's azon practicus irány, mi szerint a' tu-
dás' minden tágulási, az eszmék' bírodal-
mában naponként tett újabb meg újabb elfog-
lalások, közvetve vagy közvetlenül, az élet'
erkölcsi nemesülésére, a' társas viszonyok'
javulására, az anyagi jólét' általánosabb ki-
fejlése- 's terjedésére alkalmaztatnak. Na-
pok hónapokkal vetélkednek a' történet dol-
gok' sokaságára 's nyomosságára nézve: az
ismeretek' külön ágai részint ujja születvék,
részint a' legváratlanabb fölfedezésekkel gaz-
dagodva: a' mi tegnap igaznak tetszett, ma
már nem az: 's a' ma új, havak' elforgása
után közönséges 's az életbe általment. A'
kornak e' bélyege nyitott a' folyóiratoknak
olly tág mezőt, az bizvást elmondhatni, mi-
képen az egyetemes új literatura jó részt jour-
nalisticává olvadt fel.

Illy körülmények közt tanácsosnak lát-
szott nekünk is ezen, a' többinél kedveltebb

úton kínálni meg a' nemzetet olly ismere-
tek' közlésével, mellyek több tekintetben
hasznosakká, olly szellemmivékekkel, mellyek
elme', érzemény' és izlés' művelésére gyümöl-
esözőkké válhatnak. A' következés fogja mu-
tatni, helyesen lön-e választva e' módja a'
közre hatásnak; érdemeltünk-e eddigi iparko-
dásink által némi bizodalmat a' nemzet' mí-
velteitől; felfogtuk-e egész terjedelmében új
helyzetünk' fontosságát és becset; és képesek
leszünk-e, a' haza' kedvelt íróival, különös-
ben társainkkal, a' nemzeti academia' több
tagjaival való összeköttetésünk, valamint sa-
ját gondos, lelkesmeretes munkálkodásunk
által is, olly folyóiratot alapítani, melly, nem
egyes osztályoknak, hanem *általában a'
nemzet' művelt rendének, egy részt
lelkes asszonyainknak is*, megérdemelje ked-
vezéseit.

Két rendbeli lapjaink a' *tudományoknak,*
szépművészeteknek (hova a' szépliteratura is
számítatik) 's a' *literatura'* historiai és criti-
cai ismeretének lesznek szánva.

Az ATHENAEUM' tárgyait, 's részint irányát a' következő tartalomjegyzék mutatja:

Philosophia és psychologia; társi viszonyok és
erkölcsök; szenvedelmek, balitéletek; erkölcsi jó-
lét, nevelés és oktatás.

Nyelvtudomány; philosophiai és összehasonlító
nyelvészet; magyar nyelv és tájbeszéd, neo- és
calologia; nyelvbeli előadás' tudománya.

Ország-, 's *népismeret*; állapotok, characte-
rek, erkölcsök és szokások, vallások, szertartá-
sok; föld- és helyírás, utazások, statistica; köz-
gazdaság, kereskedés és műipar.

Történet- és életírás, nemzetek, időkörök, és
egyesegek; történetek, arcképek; okok és követ-
kezések.

A' szellemi élet' mozgásai; polgárisodás és li-
teratura, művészetek és mesterségek; időszakok
és felekezetek; irók és művészek; intézetek,
gyűjtemények; történeti és critical szempontok-
ból.

Természettudomány' minden ágai, a' leírók,
nyomozók és alkalmazottak, közönségesb érdekű
oldalairól, legújabb bővüléseikkel, leghasznosb

alkalmazásaikkal; név szerint: ég- és földtudomány (geologia széles értelemben), physica, időtan, chemia; természettörténet; állati 's növényi physiologia; embertanítvány széles értelemben ('s itt cranologia és magnetismus); orvos-, gazdaságtudomány és mesterségek.

Mathematicai és mechanikai tanítványok, polgári, hid-, vízi és útépítés; erőművek 's műszerek.

Szólo művészetek teoriája, fejtegetve és alkalmazva; úgy

KÖLTŐI ÉS SZÓNOKI MŰVEK, nagyobb kisebb terjedelműek; eposi és drámai költemények, ha töredékesen is; elbeszélések minden formákban, novellák, regék; legendák és románczok; lyrai, elegiai, epigrammai és tréfás költés; életképek, scenák, levelek, mesék stb.

Szép művek ismertetése, név szerint festés, szobrászat, építés, hangászat; *Játékszini krónika*.
Emlékmondatok, aphorismák.

Egyvelges hírek minden érdekelt osztályokhoz.

Meg kell jegyeznünk, hogy az *Athenaeum*' tudományos része' körén kívül lesznek olly tudós értekezések, mik becsesek lehetnek ugyan a' tudomány' előbbvitelére, érdeklők az osztály' embereire nézve: de a' művelt közönség' többségének éldelhetlenek. Ezeknek különben is évnegyedi és havi írásaink állván nyitva, nekünk, mind a' tárgyak' választásában, mind az előadás' és forma' meghatározásában a' *művelt rendek' érdekeihez mért népszerűség* lesz vezérfonalunk.

A' FIGYELMEZŐ, mint *literaturai újság*, irány és foglalatra nézve különbözik társától. Tárgya az *egyetemes literatura' menetele* úgy, mint annak *egyed*, bárminél fogva *kiünöbbs jelenései*; formái: átnézetek, bírálatok, ismertetések, jelentések. A' Figyelmező, nevéhez híven, nem kikapva ezt vagy azt, mint czélzás vagy jó szerenese hozza magával, szoros és rendszeres figyelemmel lesz mindenre, mit az olasz, francia, spanyol és angol, német és szláv, az éjszaki és keleti nemzetek' munkássága újat 's közönségeseb érdekűt fel fog tüntetni a' mindennemű tudományok' 's a' szépliteratura' mezein; a' *hazai literatura* nézve pedig azon lesz, hogy annak a' lehetőségig teljes repertoriumát adja; 's itt semmi sem lesz előtte olly kicsiny, minnek legalább létezéséről nem fogja olvasóit, 's pedig a' lehetőségig sebesen, értesíteni: 's

minden, mi némi érdekléssel bír, elég fontos, hogy felőle, olly bőven, mint szükség, 's olly röviden, mint lehet, itéletet hallasson. Ezen pályán a' Figyelmezőt mindenkor a' literatura' érdeke, jelen állásunk, 's részrehajlatlanság fogják vezérelni. Evvel mindazáltal nem azt kívánjuk mondani, hogy harag és párt nélkül fog járni útain; mert voltak mindig, 's míg emberek maradunk, lesznek olly könyvek, mellyekről harag nélkül nem szólhatni; a' lelkességet pedig, erőt, és alapos ipart pártosan nem védeni, vétek.

Egy kisebb cikely' tárgyai: a' hazai 's külföldi tudományos intézetek és társaságok' történeti, munkálkodásai, jutalomtetelei és osztásai, személyzeti változásai; tudósokat és írókat illető adatok, necrolog 's eff.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Az *Athenaeumból* a' m. kir. egyetem' könyvműhelyében nyomtatva, jövő évi január 1-jétől fogva hetenként kétszer, u. m. csütörtökön és vasárnap, egy egy imperial-negyedrét iv jelenik meg; a' *Figyelmezőből* minden kedden egy iv; 's így félév alatt öszvesen 78 iv.

Félévi ára a' kettőnek helyben, kihordással, vagy könyvárosi úton 4 ft ep.

— — — postán, nyomtatott boríték alatt 4 ft 48 kr ep.

Velinpéldányok félévénként öt huszassal drágábbak.
Helybeliek évnegyedenként is válthatnak példányt.

Előfizethetni

Pesten, a' kiadó-hivatalban, a' ferencziek' placzán, a' kir. curia melletti sarokházban, 434 sz. alatt, a' 2d. emeletben.

Pesten kívül, minden kir. postahivatalnál, mellyeknek, minden nyolczadik példánnyal kedveskedünk.

Végre *könyvárosoknál*, ha ki *havonként* kívánná járni.

Mint hogy fölösleges példányokat nem nyomatunk, a' rendelések' sebes megtételét: úgy a' czímek' teljes és hibátlan jegyzékét is kérjük.

Pesten, december' 1. 1836.

D. Schedel Ferencz.
Vörösmarty Mihál.